

Insolvenční zákon v roce dva : první statistické údaje a pokus o jejich prozatímní interpretaci

JUDr. Tomáš Richter, LL.M., Ph.D.*

K termínu konání XVII. ročníku Karlovarských právnických dnů uplyne bezmála rok a půl ode dne, kdy nabyl účinnosti nový český insolvenční zákon č. 182/2006 Sb. Nabízí se tedy příležitost ohlédnout se za jeho dosavadním působením, prezentovat první kvantitativní údaje, které o tomto působení máme, a pokusit se o jejich prozatímní interpretaci ve srovnání s údaji, které máme k dispozici ohledně řízení podle zákona o konkursu a vyrovnání. To je předmětem mého příspěvku.

1. Úvod

K 1.1.2008 byl zrušen zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "**ZKV**") a v účinnost vstoupil zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "**InsZ**"). V tomto textu se nebudu zabývat podstatou změn, které nová právní úprava přinesla - to jsem učinil jinde. Mým cílem je prezentovat - v rozsahu, ve kterém jsou nám k dispozici - statistická data ohledně řízení podle ZKV a podle InsZ a nabídnout některé předběžné interpretace a srovnání těchto dat.

V části druhé předložím a okomentuji data ohledně řízení, vedených v posledních letech účinnosti ZKV. V části třetí předložím data, která máme k dispozici ohledně řízení, zahájených dosud podle InsZ. Tato data se pokusím srovnat s daty ohledně ZKV, a nabídnu i pohled na vnitřní dynamiku těchto dat v porovnání posledních dvou po sobě jdoucích čtvrtletí. V části čtvrté se pokusím identifikovat trendy, které mohou ovlivnit počet nově zahájených řízení v dalším průběhu roku 2009 a nabídnu i jistou rámcovou predikci dalšího vývoje. Část pátá obsahuje závěr.

2. Statistické údaje o řízeních podle ZKV

2.1 Statistické údaje za období 2003 až 2007

Před zkoumáním statistických údajů o řízeních podle nového insolvenčního práva může být užitečné připomenout si pro srovnání na statistické údaje, které máme k dispozici o konkursním a vyrovnacím řízení podle k 31.12.2007 zrušeného ZKV.

Vybrané údaje za léta 2003 až 2007, ohledně nichž jsou na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti k dispozici agregovaná statistická data,¹ vypadají takto:

---

* Of Counsel, Clifford Chance LLP Praha; vyučující, Institut ekonomických studií, Fakulta sociálních věd, UK Praha. Je členem dozorčí rady Akademického fóra mezinárodní organizace INSOL Europe, místopředsedou správní rady Turnaround Management Association Česká republika, o.s. a členem stálé expertní skupiny Ministerstva spravedlnosti ČR pro insolvenční právo.

TABULKA 2.1

Rok	Nové návrhy (dle způsobu řešení úpadku)		Nové návrhy (dle osoby navrhovatele)		Soudní rozhodnutí o návrzích ²			
	Konkurs	Vyrovnání	Dlužník	Věřitel	Zamítnut + odmítnut	Zamítnut pro nedostatek majetku	Prohlášen konkurs	Povoleno vyrovnání
2007	4992	23	3635	1351	2600	1986	1104	11
2006	4203	24	3015	1212	2241	1536	1238	7
2005	3870	12	2648	1234	1833	1159	1230	6
2004	3627	16	2334	1309	1685	889	1435	6
2003	3891	27	2260	1658	1488	627	1719	9

Celkově pak bylo od data účinnosti ZKV (1. října 1991) do data jeho zrušení (31.12.2007) kladně vyřízeno 19654 návrhů na konkurs nebo na vyrovnání, přičemž **konkurs** byl **prohlášen** v **19606** případech a ve **48** případech bylo **povoleno vyrovnání**.

2.2 Pozorovatelné trendy ve sledovaném období

Ve výše uvedených údajích lze vysledovat několik trendů.

Za prvé, lze pozorovat stoupající celkový počet návrhů na zahájení řízení. S výjimkou poklesu v roce 2004 jde o setrvalý trend, a jakkoli počet nových návrhů z roku 2003 nebyl v absolutní výši překonán ani v roce 2005, stoupající trend v druhé půli sledovaného období výrazně akceleroval (počet návrhů na konkurs a vyrovnání podaných v roce 2007 se oproti stavu v roce 2005 zvýšil o cca 29 %).

Za druhé, současně s tímto vývojem proběhl podobný vývoj i v počtu návrhů, které byly zamítnuty, resp. odmítnuty (zde šlo o nárůst poměrně plynulý), čemuž odpovídá setrvalý pokles (s výjimkou roku 2006) počtu prohlášených konkursů.

Za třetí, v rámci rostoucí skupiny zamítnutých návrhů ve sledovaném období vzrostl počet návrhů, které byly zamítnuty pro nedostatek majetku - zde se však jednalo o nárůst mnohem strmější, a to jak pokud jde o meziroční nárůsty v druhé polovině sledovaného období (počet návrhů zamítnutých pro nedostatek majetku v roce 2007 se oproti stavu v roce 2005 zvýšil o cca 71 %), tak o celkové zvýšení jejich počtu mezi prvním a posledním rokem sledovaného období (počet návrhů

¹ Viz tabulku 58 zveřejněnou ke dni 26.4.2009 na stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR, v sekci Ministerstvo spravedlnosti > Odborné činnosti > Statistika, hodnotící zprávy > Soudy > Přehledy o vyřizování soudních agend v České republice: <http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=399&d=35026>.

² Rozhodnutí se nevztahují pouze k návrhům, podaným ve sledovaných letech, ale i k nevyřízeným návrhům, podaným v letech předcházejících. Ditto.

zamítnutých pro nedostatek majetku v roce 2007 představuje více než trojnásobek tohoto počtu v roce 2003).

Za čtvrté, v průběhu celého období lze pozorovat setrvalý nárůst počtu dlužnických návrhů a (s výjimkou roku 2007) setrvalý pokles počtu věřitelských návrhů. Zatímco v roce 2003 tvořily věřitelské návrhy ještě cca 42,3 % všech nových návrhů, v roce 2007 to bylo již jen cca 27 % (což je nejnižší roční údaj v celé časové řadě, i přes meziroční zvýšení absolutního počtu věřitelských návrhů oproti roku 2006).

Za páté, ohledně návrhů na vyrovnání je obtížné učinit nějaký zobecňující závěr, s výjimkou zjevného konstatování, že jejich podíl na celkovém počtu návrhů byl ve sledovaném období relativně velmi nízký (pohyboval se řádově v desetinách procenta všech podaných návrhů, přičemž nejvyšší podíl vyrovnacích návrhů na celkovém počtu nových návrhů byl zaznamenán v roce 2003 (cca 0,7 %) a nejnižší v roce 2005 (cca 0,3 %)). Ve srovnání jednotlivých sledovaných roků počet návrhů na vyrovnání vykazoval značné fluktuace - v letech 2003 až 2004 meziročně významně poklesl; v letech 2005 a 2006 naopak meziročně stoupl na dvojnásobek. Pokud jde o úspěšnost návrhů na vyrovnání v úvodním stádiu vyrovnacího řízení, pohybovala se mezi cca 25 % (rok 2003) a 50 % (rok 2005), i zde se tedy jedná o značný rozptyl.

Konečně, z celkového údaje za celé období účinnosti ZKV 1991 až 2007, citovaného pod tabulkou 2.1 výše, je patrné, že počet povolených vyrovnání představoval cca 0,24 % všech kladných rozhodnutí o návrzích na konkurs a vyrovnání, tzn. že tento podíl byl v dlouhém období ještě nižší, než nejnižší roční údaj ve sledovaném období 2003 až 2007.³

2.3 Možná interpretace pozorovaných trendů

Při interpretaci výše uvedených zjištění je třeba postupovat velmi zdrženlivě, již proto, že uvedené trendy jsem vysledoval tak říkajíc "pouhým okem", tedy bez použití standardních nástrojů statistické analýzy. Považuji nicméně za poměrně pravděpodobné, že vzrůstající celkový počet návrhů, jakož i akcelerace tempa jeho růstu ke konci sledovaného období, korelovaná se zvyšujícím se podílem návrhů zamítaných pro nedostatek majetku, byly jistou předzvěstí nastávajícího obratu konjunkturálního vývoje domácí ekonomiky, jenž se naplno projevil v roce 2008 v návaznosti na globální ekonomickou krizi. Dle údajů Českého statistického úřadu se ve sledovaném období 2003 až 2007⁴ vyvíjel reálný HDP takto:

TABULKA 2.3.A

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Meziroční změna reálného HDP (v %)	3,6	4,5	6,3	6,8	6,0	3,2

³ Agregované údaje Ministerstva spravedlnosti o řízeních podle ZKV bohužel neobsahují údaj o počtech schválených vyrovnání, z povahy věci však plyne, že jejich počet nemůže být vyšší, než počet povolených vyrovnání a lze spíše usuzovat, že ve skutečnosti bude nižší.

⁴ Viz agregované makroekonomické údaje, zveřejněné na internetových stránkách Českého statistického úřadu ke dni 26.4.2009 pod [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr: makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr: makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls).

Z tabulky 2.3.A je patrné, že růst hrubého domácího produktu dosáhl maxima v roce 2006, přičemž mezi lety 2004 a 2006 došlo k velmi prudkému zvýšení tempa růstu reálného HDP (z 4,5 na 6,8 %), zatímco mezi lety 2006 a 2008 došlo k jeho ještě prudšímu poklesu (z 6,8 na 3,2 %).⁵

Vypočítáme-li z údajů v tabulce 2.1 výše meziročních změn počtu nově podaných návrhů na konkurs a vyrovnání a dosadíme-li je pro srovnání do tabulky 2.3.A, dostaneme následující výsledek:

TABULKA 2.3.B⁶

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Meziroční změna reálného HDP (v %)	3,6	4,5	6,3	6,8	6,0	3,2
Meziroční změna počtu nových návrhů na konkurs a vyrovnání (v %)	-	- 7,0	6,5	8,9	18,6	-

Tabulka 2.3.B ukazuje některé překvapivé skutečnosti.

Zatímco v roce 2004, tedy prvním roce od roku 1996, kdy tuzemská ekonomika vykázala reálný růst vyšší než 4 % p.a.,⁷ došlo k významnému meziročnímu poklesu počtu nových návrhů na konkurs a vyrovnání (minus 7 %), v roce 2005, kdy se míra tempa meziročního růstu HDP skokově zvýšila na 6,3 %, tento záporný trend v počtu nových návrhů již - v rozporu s intuicí - nepokračoval. Naopak. Počet nových návrhů na konkurs a vyrovnání v roce 2005 meziročně vzrostl o 6,5 %. V roce 2006, roce historicky rekordního růstu domácího HDP (6,8 %), se pak tempo meziročního růstu počtu nových návrhů dále zvýšilo na 8,9 %. A konečně, v roce 2007, kdy tempo růstu HDP již zvolnilo na (stále ovšem úctyhodných) 6 %, stoupl počet nových návrhů na konkurs a vyrovnání skokově o 18,6 %, tedy na více než dvojnásobek tempa růstu zaznamenaného v roce 2006.

Údaje v tabulce 2.3.B logicky vedou k otázce, zda informace o meziročním vývoji počtu nových návrhů na zahájení insolvenčních řízení nemohou potenciálně nefungovat jako včasný indikátor nadcházející změny trendu vývoje růstu HDP.

Stručně zodpovězeno, myslím, že taková možnost není vyloučena, obávám se ale, že z výše uvedených pozorování k ní nelze spolehlivě dospět. Jednak proto, že tato pozorování jsou (jak jsem již výše uvedl) metodologicky velmi primitivní a nesnesou testování rigorózní metodologií statistické

⁵ Rok 2008 zde uvádím bez ohledu na datum zrušení ZKV k 31.12.2007 pro srovnání a dokreslení trendu, mj. také proto, že tento trend již může být reflektován v počtu nových návrhů na konkurs a vyrovnání, podaných v roce 2007.

⁶ V prvním roce časové řady (2003) nelze meziroční změnu vyjádřit, jelikož údaj za rok 2002 není na stránkách Ministerstva spravedlnosti k dispozici. Nové návrhy podávané v roce 2008 podléhaly již řízení podle InsZ, jejich zařazení do tohoto srovnání tedy není možné (i když o jisté přibližné porovnání se pokusím v části 3.2 níže).

⁷ Srov. časovou řadu v tabulce Českého statistického úřadu, citované v poznámce 4 výše.

analýzy. Za druhé ale také proto, že ve sledovaném období proběhla (byla vyhlášena) změna právní úpravy.⁸ Tato změna přitom mohla sledovaný ukazatel počtu nových návrhů na zahájení řízení podle ZKV významně ovlivnit, a to změnou pravidel o řízení ohledně nemajetného dlužníka.⁹ Z anekdotických pozorování z praxe by bylo možno usuzovat, že za významným nárůstem počtu návrhů na konkurs v roce 2006 a zejména v roce 2007 mohla stát snaha dlužníků, jejichž podniky byly již tak jako tak "mrtvé", "odklidit" příslušné podnikatelské subjekty do insolvenčního režimu ještě podle právní úpravy ZKV, která umožňovala mnohem snazší zamítnutí návrhu pro nedostatek majetku, než nová právní úprava InsZ.¹⁰

Vypočítáme-li z údajů v tabulce 2.1 výše meziročních změn počtu návrhů zamítaných pro nedostatek majetku a dosadíme-li je pro srovnání do tabulky 2.3.B, dostaneme následující výsledek:

TABULKA 2.3.C¹¹

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Meziroční změna reálného HDP (v %)	3,6	4,5	6,3	6,8	6,0	3,2
Meziroční změna počtu nových návrhů na konkurs a vyrovnání (v %)	-	- 7,0	6,5	8,9	18,6	- ¹²
Meziroční změna počtu nových návrhů na konkurs	-	41,8	30,4	32,5	29,3	- 69,7 ¹³

⁸ InsZ byl vyhlášen 9. května 2006, legisvakační lhůta, po kterou trh novou úpravu vstřebával, byla tedy na tuzemské poměry mimořádně dlouhá.

⁹ Srov. § 12a odst. 4 ZKV a § 144 InsZ. Podrobněji viz Richter, T., *Insolvenční právo*, ASPI Wolters Kluwer, Praha, 2008, s. 228 - 229.

¹⁰ Ditto.

¹¹ V prvním roce časové řady (2003) nelze meziroční změnu vyjádřit, jelikož údaj za rok 2002 není na stránkách Ministerstva spravedlnosti k dispozici. Nové návrhy podávané v roce 2008 podléhaly již řízení podle InsZ, jejich zařazení do tohoto srovnání tedy není možné (i když o jisté přibližné porovnání se pokusím v části 2.3 níže).

¹² Agregovaná statistická data Ministerstva spravedlnosti (viz poznámka 1 výše) uvádějí v roce 2008 13 nových návrhů na konkurs a 13 nových návrhů na vyrovnání. Předpokládám, že šlo o návrhy mylně podané podle ZKV, a že s těmito návrhy soudy naložily ve smyslu § 434 a 432 InsZ.

¹³ Agregovaná statistická data Ministerstva spravedlnosti (viz poznámka 1 výše) uvádějí v roce 2008 600 návrhů zamítnutých pro nedostatek majetku. Meziročně se tedy jedná o významný pokles, jelikož však v důsledku nabytí účinnosti InsZ do systému řízení podle ZKV nevstupovaly již nové návrhy (s výhradou anomálie, popsané v poznámce 12 výše), jednalo se ve skutečnosti o rozhodnutí o návrzích, podaných v předchozích letech, pravděpodobně především v roce 2007, neboť již citovaná statistická data Ministerstva spravedlnosti rovněž naznačují, že drtivá většina všech nových návrhů byla v řízení podle ZKV v posledních třech letech jeho účinnosti vyřízena v průběhu prvních šesti měsíců po jejich podání (viz poznámka 1 výše).

a vyrovnání zamítnutých pro nedostatek majetku (v %)					68,3 ¹⁴	-
---	--	--	--	--	--------------------	---

Tabulka 2.3.C nabízí některé zajímavé vhledy.

Po provedení úpravy, při níž byly návrhy zamítnuté pro nedostatek majetku v roce 2008 přičteny k údajům za rok 2007 (viz poznámky pod čarou 13 a 14) je zjevné, že podíl takto zamítnutých návrhů na všech zamítnutých a odmítnutých návrzích v posledním roce před nabytím účinnosti InsZ skutečně skokově stoupl, a to meziročně na více než dvojnásobek. Šlo tedy takřka a totožné zvýšení, jaké ve stejném období meziročně zaznamenalo i tempo růstu nových návrhů na konkurs a vyrovnání. To by nasvědčovalo teorii o tom, že počet nových návrhů, podaných v roce 2007, byl opravdu vychýlen směrem vzhůru podáním návrhů, které byly motivovány administrativními spíše než komerčními důvody, a to v souvislosti s blížícím se datem účinnosti nové právní úpravy.

Na druhou stranu, zvýšení počtu nemajetných dlužníků vstupujících do insolvenčního systému může samozřejmě stejně tak dobře vypovídat o zhoršujících se ekonomických podmínkách v národním hospodářství. Odhlédneme-li od anomálního roku 2007, tento ukazatel zaznamenal meziroční nárůst o cca 30 % již v letech 2005 a 2006, kdy ještě strmě rostlo tempo růstu HDP, zároveň však již rostl počet nových insolvenčních návrhů. Rok 2004 je ovšem z tohoto pohledu zcela atypický - ukazatel počtu návrhů zamítnutých pro nedostatek majetku zaznamenal v tomto roce (s výjimkou roku 2007) nejvyšší meziroční nárůst ve sledovaném období (41,8 %), současně však šlo o rok, v němž se meziročně zvýšil růst HDP (4,5 %) a přitom významně poklesl celkový počet nových návrhů na konkurs a vyrovnání (minus 7 %).

Hypotéza o tom, že z vývoje počtu návrhů na zahájení insolvenčního řízení lze s podstatným časovým předstihem usuzovat na další vývoj HDP, je hypotézou velmi atraktivní. Mou ambicí nebylo zde tuto hypotézu potvrdit nebo vyvrátit, myslím však, že by stálo za to, aby tato hypotéza byla podrobena skutečně serióznímu kvantitativnímu výzkumu, jehož cílem by mj. bylo očistit použitá data od takových zkreslení, jaké představuje změna právní úpravy, kterou česká ekonomika v předminulém roce prošla.

¹⁴ S ohledem na skutečnosti uvedené v poznámce 13 výše obsahuje toto upravené pole součet návrhů, zamítnutých pro nedostatek majetku v letech 2007 a 2008. Po této úpravě by na rok 2007 připadalo nikoli 1986 návrhů zamítnutých pro nedostatek majetku, jak se podává z tabulky 2.1, ale 2586 takto zamítnutých návrhů, neboli 99,5 % z celkového počtu 2600 všech návrhů, zamítnutých a odmítnutých v tomto roce.

Ve vztahu k údajům za rok 2008 je však třeba učinit výhradu - tabulka, zveřejněná na stránkách Ministerstva spravedlnosti k 26.4.2009 ohledně roku 2008 zjevně obsahuje chyby. Údaje ve sloupcích ohledně počtů vyrovnání jsou zde z nějakého důvodu totožné s údaji ve sloupcích ohledně počtů konkursů. To jednoznačně odporuje zkušenosti z let, kdy byl ZKV v účinnosti (viz tabulku 2.1 výše), zcela to vychyluje údaj o celkovém počtu kladně vyřízených návrhů podle ZKV (39964 dle tabulky za rok 2008, oproti 19654 dle tabulky za rok 2007) a podle mého soudu nemůže jít o nic jiného, než o výsledek chyby při sestavování tabulky. Upozorňuji na tuto skutečnost proto, že údaj o 600 návrzích zamítnutých pro nedostatek majetku v roce 2008, s nímž výše pracuji a o nějž jsem upravil příslušný údaj za rok 2007, pochází právě z této tabulky a existuje tedy určité riziko, že není správný.

Přínosy takového výzkumu by byly nezanedbatelné - již proto, že ohledně nových řízení, vedených v elektronizovaném režimu řízení podle InsZ, by mělo být možné získat podstatně více statistických dat, než tomu bylo u řízení podle ZKV.

3. Předběžné statistické údaje o řízeních podle InsZ

3.1 Statistické údaje za rok 2008¹⁵

Údaje, s nimiž budu pracovat v této části, jsem výše označil za "předběžné", jelikož (pokud vím) nebyly dosud oficiálně zveřejněny. Souvisí to podle mých informací nikoli s tím, že by tyto údaje nebyly přesné, ale spíše s tím, že jakkoli je aplikace elektronického insolvenčního rejstříku velmi sofistikovaná, nepodařilo se dosud bohužel nastavit při její správě proces, jímž by z ní bylo možno získat agregované statistické údaje ve struktuře, kterou by bylo lze považovat za odpovídající možností, jež aplikace ve skutečnosti nabízí.

U vědomí výše uvedeného lze z údajů, jež mi ohledně insolvenčních řízení podle InsZ laskavě poskytlo Ministerstvo spravedlnosti,¹⁶ konstatovat ohledně prvního roku účinnosti InsZ následující skutečnosti:

TABULKA 3.1

Nové návrhy v roce 2008	Celkem 5317 insolvenčních návrhů, v rámci toho:	na prohlášení konkursu	1163
		na vyhlášení moratoria	11
		na povolení reorganizace	14
		na povolení oddlužení	1714
Soudní rozhodnutí o návrzích v roce 2008	Rozhodnutí o insolvenčních návrzích a o úpadku	zamítnuté a odmítnuté insolvenční návrhy	2096 ¹⁷
		rozhodnutí o úpadku	1513
	Rozhodnutí o způsobech řešení úpadku (a moratoriích)	prohlášené konkursy	879
		vyhlášená moratoria	5
		povolené reorganizace	6
		povolená oddlužení	650
		neschválená oddlužení	21

¹⁵ Přesněji řečeno, jde o údaje vygenerované Ministerstvem spravedlnosti z aplikace insolvenčního rejstříku k 6.1.2009, nikoli k 31.12.2008.

¹⁶ Mé poděkování v tomto ohledu patří především Mgr. J. Kohoutkovi a Mgr. Z. Šnoblův.

¹⁷ Z toho 1311 odmítnutých a 785 zamítnutých. Návrhů na povolení oddlužení bylo odmítnuto 22, z toho 1 pro opožděnost nebo neoprávněnost a 21 pro vady.

		schválená oddlužení	493 ¹⁸
		zrušení schváleného oddlužení	8

Ač podstatně podrobnější než údaje, které byly k dispozici ohledně řízení podle ZKV, trpí výše uvedené údaje zjevně několika podstatnými nedostatky.

Za prvé, nelze z nich zjistit, kolik insolvenčních návrhů bylo podáno dlužníky a kolik věřiteli, ani kolik návrhů bylo podáno na základě testu likvidity (§ 3(1) InsZ) a kolik na základě testu předlužení (§ 3(3) InsZ). Za druhé, nelze rozpoznat, kolik návrhů na oddlužení podaly fyzické a kolik právnické osoby. A za třetí, nelze rozpoznat ani to, kolik insolvenčních návrhů bylo podáno ohledně podnikatelů, kolik ohledně nepodnikatelů, ani kolik návrhů na řešení úpadku konkursem bylo podáno ohledně podnikatelů a kolik ohledně nepodnikatelů.

S výjimkou prvního údaje, který při interpretaci uvedených údajů bolestně chybí, se však přes tyto problémy lze myslím - s jistou dávkou licence - překlenout. Jednak lze myslím předpokládat, že právnických osob, které podaly návrhy na oddlužení, bylo minimum, což myslím bez dalšího odpovídá anekdotickým pozorováním z praxe. Za druhé, je snad možné předpokládat i to, že nepodnikatelů, ohledně nichž bylo navrženo řešení úpadku jinak, než oddlužením, bylo ve zkoumaném vzorku minimum. Tento druhý předpoklad je zřejmě odvážnější, přesto však myslím, že je s ohledem na anekdotická pozorování praxe insolvenčních řízení pravděpodobně legitimní, a dále též pravděpodobně konsistentní s praxí podle ZKV.¹⁹

3.2 Pokus o srovnání posledního roku řízení podle ZKV a prvního roku řízení podle InsZ

U vědomí výše uvedených nedostatků a předpokladů, a pochopitelně u vědomí rozdílů v řízeních podle obou právních úprav, se nabízí následující srovnání mezi řízeními podle ZKV v posledním roce jeho účinnosti a řízeními podle InsZ v prvním roce jeho účinnosti:

TABULKA 3.2

Rok/právní úprava	Nové návrhy			Soudní rozhodnutí o návrzích ²⁰			
	celkem	na reorganizaci / vyrovnání	na oddlužení	zamítnutí + odmítnutí	prohlášení konkursu	povolení reorganizace / vyrovnání	povolení oddlužení
2008/InsZ	5317	14	1714	2096	879	6	650

¹⁸ Z toho 479 formou splátkového kalendáře a 14 formou zpeněžení majetku.

¹⁹ Zde jde samozřejmě o dva odhady, jelikož ani z dat ohledně řízení podle ZKV, reprodukováných v tabulce 2.1 výše, tento údaj bohužel nelze zjistit.

²⁰ Rozhodnutí uvedená v řádce "2007/ZKV" se nevztahují pouze k návrhům, podaným ve sledovaném roce 2007, ale i k nevyřízeným návrhům, podaným v letech předcházejících. Rozhodnutí uvedená v řádce "2008/InsZ" se naopak s ohledem na datum účinnosti InsZ vztahují výhradně k návrhům, podaným ve sledovaném roce 2008.

2007/ZKV	5015	23	-	2600 (3388) ²¹	1104 (1480) ²²	11 ²³	-
----------	------	----	---	------------------------------	------------------------------	------------------	---

Ohledně údajů v tabulce 3.2 lze, s velkou obezřetností, učinit následující poznámky a navrhnout možné interpretace.

Jedem faktor týkající se obou let známe poměrně bezpečně, a to tempo růstu HDP, které v roce 2008 (3,2 %) pokleslo oproti roku 2007 (6,0 %) bezmála na polovinu (viz tabulky 2.3.A až 2.3.C). Jinak se ale potýkáme s řadou nejistot a potenciálních zkreslení.

Za prvé, celkový počet nově zahájených řízení, jenž se nabízí ke srovnání, je v obou sledovaných letech nepochybně zkreslen působením několika podstatných faktorů. V roce 2007 lze usuzovat na (jen obtížně měřitelné) zkreslení směrem nahoru administrativně motivovanými návrhy na konkurs (viz komentář k tabulce 2.3.C výše). V roce 2008 pak lze usuzovat na jisté (rovněž jen velmi obtížně měřitelné) zkreslení směrem dolů, vedené obavami z novosti právní úpravy, jež lze na straně jejích adresátů u tak složitého a rozsáhlého předpisu, jakým je InsZ, legitimně očekávat. Kromě toho v roce 2008 působilo v protisměru evidentní (a vyčíslitelné) meziroční zkreslení směrem nahoru, a to v důsledku zavedení zcela nového druhu způsobu řešení úpadku oddlužením, přičemž počet návrhů na oddlužení odpovídal v prvním roce účinnosti InsZ plným 32,2 % všech insolvenčních návrhů.

Pokud bychom chtěli údaje o nově zahájených řízeních v letech 2007 a 2008 smysluplně porovnat, čelili bychom obtížnému zadání očistit je od těchto (a potenciálně dalších) zkreslení. Pokud jde o údaj za rok 2008, je evidentní, že odečtením měřitelného zkreslení, tj. počtu návrhů na oddlužení, dostaneme údaj - tzn. 3603 návrhů - jenž se pravděpodobně bude blížit počtu návrhů, podaných v roce 2008 ohledně podnikatelů.²⁴ Stále je tu však téměř neměřitelné zkreslení obavou z novosti právní úpravy InsZ. U údaje za rok 2007 je situace obdobně komplikovaná, a to i kdyby platil obdobný předpoklad, jaký je použit ohledně řízení podle InsZ v roce 2008, tzn. že v řízeních podle ZKV v roce 2007 bylo podáváno ohledně nepodnikatelů jen naprosté minimum návrhů na konkurs.²⁵ Stále by zde totiž bylo zkreslení administrativně motivovanými návrhy na konkurs, podanými před účinností nové právní úpravy, přičemž jejich podíl na všech návrzích podaných v roce 2007 lze z dat, která máme k dispozici, odhadnout jen velmi obtížně.

Zdá se mi tedy, že jedinou akademicky poctivou odpovědí je přiznání, že smysluplné porovnání oněch 5317 řízení, nově zahájených v roce 2008 s 5015 řízeními, zahájenými v roce 2007

²¹ Údaj v závorce představuje údaj za rok 2007, upravený přičtením 788 návrhů, zamítnutých a odmítnutých v roce 2008.

²² Údaj v závorce představuje údaj za rok 2007, upravený přičtením 376 konkursů, prohlášených v roce 2008.

²³ S ohledem na vadu prezentace údajů za rok 2008, popsanou v poznámce 14 výše, nebylo možno údaj o vyrovnáních povolených v roce 2007 spolehlivě upravit o případná vyrovnání, povolená až v roce 2008 (byla-li nějaká).

²⁴ Platí-li předpoklad, že nepodnikatelů, ohledně nichž bylo navrženo řešení úpadku jinak, než oddlužením, bylo ve zkoumaném vzorku minimum - viz komentář k tabulce 3.1 výše.

²⁵ Ditto.

podle ZKV, není za stávajícího stavu dat a bez použití nástrojů technické kvantitativní analýzy (jimiž ovšem nevládnou) v mých silách. Mou intuicí je, že oněch 3603 návrhů, podaných v roce 2008 podle InsZ na podnikatelské subjekty pravděpodobně představuje pokles oproti počtu návrhů, podaných na podnikatelské subjekty v roce 2007 podle ZKV (ať již o výši podílu administrativně motivovaných návrhů v tomto období soudíme cokoli). Je-li tomu skutečně tak (což ovšem nemohu doložit), znamenalo by to při zohlednění prudkého poklesu tempa růstu HDP mezi oběma sledovanými lety, že obtížně měřitelný faktor, jenž nazývám "obavami z novosti nové právní úpravy", hrál v celkovém výsledku velmi významnou roli.²⁶

Za druhé, ke srovnání se nabízí počet vyrovnání a počet reorganizací. Budeme-li pro rok 2008 i nadále pracovat s údajem 3603 insolvenčních návrhů jako přibližným počtem návrhů podaných ohledně podnikatelských subjektů, představovalo by 14 podaných návrhů na reorganizaci 0,38 % těchto návrhů. Pro srovnání, 23 návrhů na vyrovnání podaných v roce 2007 představovalo 0,46 % všech návrhů podaných s tímto rokem. Oba tyto podíly jsou nepochybně zkresleny faktory, o nichž jsme ve vztahu ke sledovaným rokům již hovořili výše, kromě toho zde ale existuje ještě jedno mimořádně podstatné zkreslení. Jak víme, vstup do reorganizačního řízení omezuje relativně přísná "kvantitativní brána" ustanovení § 316 odst. 4 InsZ.²⁷ Podle té je reorganizace bez předchozího souhlasu věřitelů s plánem (§ 316 odst. 5 InsZ) přípustná pouze u dlužníků, jejichž obrat dosáhl za poslední účetní období alespoň 100 milionů Kč nebo u dlužníků, kteří zaměstnávají v pracovním poměru nejméně 100 zaměstnanců. Budeme-li vycházet z toho, že tomuto velikostnímu kritériu by vyhovělo zhruba 8 až 9% dlužníků, jejichž úpadek byl řešen v režimu ZKV,²⁸ bylo by možno mechanickou aplikací tohoto kritéria na dlužníky, ohledně nichž bylo vedeno nové řízení v prvním roce účinnosti InsZ, očekávat meziroční pokles počtu návrhů na nekonkursní řešení úpadku podnikatelů o cca 91 až 92 %. Jak však ukazuje tabulka 3.2, v absolutním počtu těchto návrhů došlo k meziročnímu poklesu o cca 60,8 %. V relativním vyjádření, tj. v meziročním srovnání podílu návrhů na nekonkursní řešení úpadků podnikatelů v obou srovnávaných letech (0,38 % v roce 2008 oproti 0,46% v roce 2007), šlo však již jen o pokles o cca 0,08 %.²⁹

Kromě všech výše uvedených zkreslení trpí tato kategorie údajů ještě jedním zjevným problémem, a to nízkým absolutním počtem řízení, která lze v jednotlivých letech sledovat, a s ním souvisejícím rizikem výskytu abnormalit. Přesto však myslím, že z údajů, které máme k dispozici, lze učinit předběžný závěr o tom, že kvantitativní brána vstupu do nekonkursního řízení, zavedená ustanovením § 316 odst. 4 InsZ, neměla na podíl návrhů na taková řízení ani zdaleka tak dramatický dopad, jak by se z přísnosti jejího velikostního testu dalo mechanicky předpokládat.

---

²⁶ Jelikož údaje Ministerstva spravedlnosti o řízeních podle InsZ bohužel zatím neumožňují rozlišit mezi dlužnickými a věřitelskými návrhy, ani mezi návrhy podávanými na základě testu likvidity (§ 3(1) InsZ) a návrhy podávanými na základě testu předlužení (§ 3(3) InsZ), nelze bohužel učinit žádné závěry ohledně potenciálního vlivu pravidel o odpovědnosti dlužníka a jeho managementu za opožděné podání insolvenčního návrhu (§ 98 a 99 InsZ) a odpovědnosti věřitele předčasné podání insolvenčního návrhu (§ 147 InsZ), ani ohledně vlivu zpřísněných testů insolvence.

²⁷ Podrobně viz Richter, op. cit. v poznámce 9, s. 351 a násl.

²⁸ Ditto, s. 352.

²⁹ Toto srovnání opět spočívá na podstatném (i když myslím legitimním) předpokladu, že takřka všechny návrhy, podané v roce 2007, byly podány ohledně podnikatelů.

Za třetí se ke srovnání nabízí kategorie zamítnutých a odmítnutých návrhů. V této kategorii došlo ke zjevnému meziročnímu poklesu, a to o 19,4 % (srovnáváme-li údaj o řízeních podle InsZ za rok 2008 s neupraveným údajem o řízeních podle ZKV za rok 2007), resp. o 38,1% (srovnáváme-li údaj o řízeních podle InsZ za rok 2008 s údajem o řízeních podle ZKV za rok 2007, upraveným o návrhy podané v roce 2007 a zamítnuté resp. odmítnuté až v roce 2008). Tento pokles je s ohledem na výše zmíněnou změnu právní úpravy zamítání návrhů pro nedostatek majetku přirozený - zamítnutých insolvenčních návrhů bylo v roce 2008 jen 785. Poněkud zarážející se může v této souvislosti jevit skutečnost, že podle údajů v tabulce 3.1 bylo v roce 2008 povoleno 650 oddlužení, přičemž návrhů na povolení oddlužení bylo podáno celkem 1714. Rozdíl těchto dvou údajů, tj. 1064, tedy sám o sobě převyšuje počet zamítnutých insolvenčních návrhů. Vysvětlení je třeba hledat zřejmě v počtu odmítnutých návrhů na povolení vyrovnání³⁰, za druhé ale především v tom, že část návrhů na povolení oddlužení podali dlužníci zřejmě nikoli současně s insolvenčním návrhem, ale v reakci na insolvenční návrhy, podané věřiteli (srov. § 390 InsZ).

Údaje, které máme o řízeních dle InsZ k dispozici, neumožňují bohužel zatím ohledně této otázky podat bližší odpověď, výše uvedená data však naznačují, že počet zamítnutých insolvenčních návrhů, podaných na podnikatele, byl v roce 2008 velmi nízký. V této souvislosti nezbývá než zopakovat, že absence údaje o počtu insolvenčních návrhů podaných dlužníky a věřiteli brání provedení některých klíčově důležitých měření a závěrů - mj. též závěru ohledně účinnosti či neúčinnosti odpovědnostních deterrentů proti neopodstatněným věřitelským návrhům (srov. § 147 InsZ).

3.3 Srovnání posledního čtvrtletí 2008 a prvního čtvrtletí 2009

Poslední srovnání, o němž se v rámci údajů, které máme k dispozici o řízeních podle InsZ pokusím, bude srovnání dynamiky vývoje v posledním čtvrtletí 2008 a prvním čtvrtletí 2009, tedy v období, o němž bude jednou historie hovořit jako o "době po Lehman Brothers".³¹

Stručné srovnání klíčových údajů ohledně obou sledovaných čtvrtletí ve formátu tabulky 3.2 obsahuje následující tabulka.

TABULKA 3.3.A

Čtvrtletí	Nové návrhy			Soudní rozhodnutí o návrzích ³²			
	celkem	na reorganizaci	na oddlužení	zamítnutí + odmítnutí	prohlášení konkursu	povolení reorganizace	povolení oddlužení
1.Q 2009	1713	5	532	712	415	1	247
4.Q 2008	1462	10	356	648	346	5	180

³⁰ Viz poznámka 17 výše.

³¹ Insolvenční řízení ohledně severoamerických společností finanční skupiny Lehman Brothers bylo v USA zahájeno 15. září 2008.

³² Rozhodnutí se nevztahují pouze k návrhům, podaným ve sledovaných čtvrtletích, ale i k nevyřízeným návrhům, podaným v předcházejícím období.

Změna (v %)	17,2	- 50	49,4	9,9	19,9	- 80	37,2
--------------------	------	------	------	-----	------	------	------

Na první pohled je zjevný celkový nárůst počtu insolvenčních návrhů o 17,2 %, a především významný nárůst počtu návrhů na oddlužení o 49,4 %. Počet návrhů na reorganizaci vykazuje opačnou dynamiku, příslušný datový vzorek je však na bázi čtvrtletí tak malý, že se ohledně této kategorie řízení zdráhám činit jakékoli výklady.

Následující tabulka obsahuje podrobnější srovnání údajů za obě čtvrtletí, a to ve formátu tabulky 3.1.

TABULKA 3.3.B

	1.Q 2009	4.Q 2008	V rámci toho:	1.Q 2009	4.Q 2008
Nové návrhy	1713	1462	na prohlášení konkursu	443	473
			na vyhlášení moratoria	106 ³³	6
			na povolení reorganizace	5	10
			na povolení oddlužení	532	356
Soudní rozhodnutí o návrzích ³⁴	Rozhodnutí o insolvenčních návrzích a o úpadku	o zamítnuté a odmítnuté insolvenční návrhy		712 ³⁵	648 ³⁶
			o rozhodnutí o úpadku	685	549
	Rozhodnutí o způsobech řešení úpadku (a moratoriích)	o prohlášené konkursy		415	346
		o vyhlášená moratoria		5	4
		o povolené reorganizace		1	5
		o povolená oddlužení		247 ³⁷	180 ³⁸
		o neschválená oddlužení		8	9
		o schválená oddlužení		164	166

³³ Tento údaj je vychýlen zcela abnormálním počtem 98 návrhů na moratorium, podaných dle údajů Ministerstva spravedlnosti v daném čtvrtletí u Krajského soudu v Brně. Bez dalších informací nelze posoudit, zda jde o chybu či skutečný nápad, a jde-li o druhý případ, zda spolu tyto návrhy souvisí (např. v rámci téhož koncernu) či nikoli.

³⁴ Viz poznámku 32 výše.

³⁵ Z toho 420 zamítnutých a 292 odmítnutých.

³⁶ Z toho 358 zamítnutých a 290 odmítnutých.

³⁷ Z toho 159 formou splátkového kalendáře a 5 formou zpeněžení majetku.

³⁸ Z toho 153 formou splátkového kalendáře a 3 formou zpeněžení majetku.

		zrušení schváleného oddlužení	3	3
--	--	-------------------------------	---	---

Tyto podrobnější údaje, jakkoli zajímavé, neumožňují myslím učinit jakékoli přesnější závěry, a to již proto, že údaje o soudních rozhodnutích o podaných návrzích jsou na mezičtvrtletní bázi nepochybně vychýleny dosud nevyřízenými návrhy, podanými v předcházejícím čtvrtletí.

Dnes víme, že dle předběžného odhadu Českého statistického úřadu, zveřejněného k 13.2.2009, vzrost tuzemský HDP v posledním čtvrtletí roku 2008 meziročně o 1%, ve srovnání s předcházejícím čtvrtletím však poklesl o 0,6%.³⁹ Odhad ČSÚ za první čtvrtletí roku 2009 bude k dispozici až k 15.5.2009, tj. po odevzdání tohoto textu, z dynamiky růstu insolvenčních návrhů mezi oběma sledovanými čtvrtletími, plynoucí z tabulek 3.3.A a 3.3.B, jakož i z dalších indikátorů⁴⁰ však lze usuzovat, že tempo poklesu tuzemského HDP se v prvním čtvrtletí roku 2009 zvýšilo.

Nabízí se otázka, co tento vývoj bude znamenat pro počet nově zahajovaných insolvenčních řízení v roce 2009.

4. Odhad dalšího vývoje - pohled do "křišťálové koule"

Casey Stengel, legendární americký baseballový hráč a kouč, je znám jako autor zásady, že člověk nemá nikdy dělat žádné předpovědi, a už vůbec ne ohledně budoucnosti.

V této poslední části se od této poučky odchýlím - přičemž historie nepochybně ukáže, jak nerozumný počín to byl. Přesto si dovolím nadnést alespoň několik úvah na téma další možný vývoj počtu insolvenčních řízení v roce 2009.

4.1 Varianta stagnace počtu insolvenčních návrhů

Začneme tím nejjednodušším modelem. Pokud bychom vzali počet 1713 nových insolvenčních návrhů, podaných v prvním čtvrtletí roku 2009, a *arguendo* předpokládali, že v dalších čtvrtletích roku 2009 zaznamenáme nulové tempo růstu počtu nových návrhů, je zjevné, že za celý rok 2009 bychom měli počítat s celkovým počtem 6852 insolvenčních návrhů. To představuje oproti 5317 návrhům podaným v roce 2008 meziroční nárůst o 28,8%. Pokud bychom obdobně předpokládali nulové tempo růstu návrhů na povolení oddlužení, na konci roku 2009 bychom měli za tento rok v systému 2128 nových návrhů na oddlužení. To představuje oproti 1714 návrhům podaným v roce 2008 meziroční nárůst o 24,1%.

4.2 Faktory hovořící pro možný nárůst počtu insolvenčních návrhů

Existuje řada důvodů domnívat se, že varianta 4.1 není realistická, a že počet nově podaných insolvenčních návrhů v bude v dalších čtvrtletích roku 2009 oproti čtvrtletí prvnímu růst.

Na prvním místě stojí samozřejmě konjunkturální vývoj, jehož odhady jsou bohužel veskrze negativní. Česká národní banka k 16.3.2009 avizovala, že svůj odhad meziročního poklesu HDP o 0,3

³⁹ Viz <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cpoh021309.doc> .

⁴⁰ Např. vláda Spolkové republiky Německo zveřejnila k 29.4.2009 odhad, podle něž německý HDP v roce 2009 poklesne o 6 %. Viz The Financial Times (European Edition), 30.4.2009, s. 2.

% bude revidovat směrem dolů,⁴¹ Ministerstvo financí zveřejnilo ve své makroekonomické predikci, publikované k 29.4.2009, odhad meziročního poklesu HDP o 3 a 4 procenta.⁴² Tento vývoj nebude mít pochopitelně dopady pouze na podnikatele, ale v podobě snižujících se mezd a zvyšujících se nezaměstnanosti (v též predikci předpokládá Ministerstvo financí, že průměrná míra nezaměstnanosti vzroste ze 4,4 % v roce 2008 na 6,1 % v roce 2009 a 7,5 % v roce 2010⁴³) též na domácnosti, a tedy na řízení o oddlužení.

Časová řada, uvedená v tabulce 2.3.B výše, je příliš krátká a především neobsahuje žádný negativní výkyv ekonomického výkonu, podobný tomu, kterému bude domácí ekonomika vystavena v roce 2009. Má-li však tempo nárůstu nových návrhů mezi lety 2005 a 2007 (viz tabulku 2.3.B) a mezi posledním čtvrtletím roku 2008 a prvním čtvrtletím roku 2009 (viz tabulku 3.3.A) jakoukoli prediktivní schopnost, není vyloučeno, že procento nárůstu nových insolvenčních návrhů za rok 2009 bude oproti roku 2008 vyjádřeno nikoli dvojmístným, ale trojmístným číslem.

Právní faktory jsou myslím v této souvislosti ve srovnání s vývojem ekonomiky takřka zanedbatelné, je však vhodné uvést, že počet nově podávaných návrhů nebude již pravděpodobně tolik jako v roce 2008 tlumen faktorem "obavy z novosti právní úpravy". Kromě toho lze očekávat i jistý nárůst návrhů na oddlužení ze strany dlužníků-nepodnikatelů, kterým oddlužení dosud není *de facto* k dispozici, kteří se ale mohou dostat v důsledku zhoršení stavu ekonomiky do tíživé osobní finanční situace a pro které se může oddlužení po změně provedené novelizací, navržené k datu odevzdání tohoto textu sněmovním tiskem 770, poprvé stát použitelnou alternativou.⁴⁴

4.3 Faktory hovořící pro možný pokles počtu insolvenčních návrhů

Ekonomické faktory, působící ve směru možného poklesu počtu podávaných návrhů, zahrnují jednak možnost, že nedojde k naplnění predikcí výše hospodářského poklesu, ať již v důsledku účinků protikrizových opatření veřejného sektoru, nebo následkem možného konjunkturálního obratu v USA. Především však očekávám, že proti trendu zvyšujícího se počtu návrhů bude u dlužníků - podnikatelů působit obava věřitelů z rizika takřka bezedného poklesu cen aktiv, která se dostanou do formálního insolvenčního řízení, jakož i obava, že v systému insolvenčního řízení by mohla vzniknout "úzká hrdla" resp. že - v horším případě - by tento systém mohl pod náporem nově zahajovaných řízení zkolabovat. Tyto faktory budou více než kdykoli dříve nutit věřitele k tomu, aby aktivně hledali jiné nástroje řešení úpadku či hrozícího úpadku svých dlužníků, než formální insolvenční řízení.

---

⁴¹ Viz http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2009/cl_09_090316a.html .

⁴² Viz http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_46989.html .

⁴³ Viz

⁴⁴ Viz <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&t=770>, vládní návrh novely insolvenčního zákona, který je součástí tzv. protikrizových opatření. Tisk 770 mj. navrhuje změnit § 398 odst. 4 InsZ tak, aby soud mohl dlužníku stanovit při oddlužení splátkovým kalendářem jinou výši měsíčních splátek než tu, která vyplývá z předpisů o neexekovatelném minimu, podle nichž dlužníku nezůstane z jeho měsíčního příjmu nikdy více, než 8678 Kč. (Za vypočtení této částky vděčím ing. J. Dlabolové z expertní skupiny Ministerstva spravedlnosti pro insolvenční právo). Budou-li schopni nabídnout nezajištěným věřitelům uspokojení ve výši alespoň 50 procent jejich pohledávek, stane se řízení o oddlužení použitelným i pro ty dlužníky - nepodnikatele, jež z něj stávající znění § 398 odst. 4 InsZ fakticky vylučuje.

Z právních faktorů by jistý vliv směrem k poklesu počtu insolvenčních návrhů mohla opět mít novelizace InsZ, navrhovaná tiskem 770. Ta navrhuje na přechodnou dobu (do 31.12.2011) odstranit z § 98 InsZ povinnost dlužníka-podnikatele podat insolvenční návrh, je-li dlužník v úpadku výhradně podle testu předlužení. S výjimkou specifických sektorů (zejm. sektoru komerčních realit) však předpokládám, že tato právní změna bude mít na vývoj počtu nových insolvenčních návrhů ve skutečnosti spíše nepatrné praktické dopady.

Celkově očekávám, že faktory uvedené v části 4.2 převáží nad faktory, uvedenými v části 4.3, tedy že v roce 2009 zaznamenáme oproti roku 2008 podstatný nárůst počtu nových insolvenčních návrhů, a to zejména v sektoru nepodnikatelů (kde byl vývoj mezi posledním čtvrtletím roku 2008 a prvním čtvrtletím roku 2009 mimořádně znepokojivý) a v sektoru malých a středně velkých podnikatelů, kde náklady na neformální řešení úpadku mohou být v nepoměru k finanční expozici, kterou věřitelé vůči těmto dlužníkům mají.

5. Závěr

V tomto článku jsem se pokusil představit a - v míře omezené mými technickými schopnostmi - interpretovat statistické údaje, které dosud máme k dispozici ohledně posledních let účinnosti ZKV a prvních let (či spíše měsíců) účinnosti InsZ. V závěru jsem nabídl přehled faktorů, které mohou ovlivnit další vývoj v zahajování insolvenčních řízení v roce 2009 a pokusil jsem se vyslovit v tomto směru jistou predikci.

Ať již se tato predikce ukáže více či méně mylná, doufám, že tento text naznačil, jak užitečné může pro být veřejný i soukromý sektor, jsou-li k dispozici kvalitní statistické údaje ohledně insolvenčních řízení, která jsou v dané zemi vedena. Doufám, že tento podnět přispěje k tomu, abychom takové údaje v budoucnosti v České republice k dispozici měli. Sofistikovaná a v Evropě dosud ojedinělá aplikace insolvenčního rejstříku nám k tomu dává všechny předpoklady a byla by velká škoda, pokud bychom jich nevyužili.